

Kanun Numarası	4833
Başlığı	2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU
Kabul Tarihi	29/03/2003
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 1.Yasama Yılı 58.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	29/03/2003
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	31/03/2003
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	31/03/2003
Resmi Gazete Numarası	25065 (Mükerrer)
Diğer Bilgiler	Tasarı/Teklif Bilgileri ve Komisyon Raporları

Dönemi ve Yasama Yılı	22/1
Esas Numarası	1/530
Başkanlığa Geliş Tarihi	03/03/2003
Tasarının Başlığı	2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı
Tasarının Özeti	2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	03/03/2003	19/03/2003	Raporunu Verdi	16/03/2003

Esas Komisyon Raporu(Sirasayısı) 76

Kanun Numarası: 4833

KARŞI OY YAZISI

Bütçeler hükümetlerin programlarını uygulama aracıdır. Bütçeleri değerlendirirken,. Türkiye'nin önceliklerinin ne olduğunun iyi belirlenmesi gerekir.

Bu öncelikler uygulanacak programları ve onun uygulama aracı olan bütçeleri şekillendirir. Enflasyonun önlenmesi, sürdürülebilir büyüme, gelir dağılımının iyileştirilmesi, sosyal gelişmişlik düzeyinin yükseltilmesi gibi konular Türkiye'nin öncelikli konularının başlıcalarıdır.

2003 Yılı Bütçesini bu açılardan değerlendirdiğimizde Türkiye'nin öncelikli konularının çözümlenmesine yönelik politika uygulamalarında yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır.

1. ENFLASYON HEDEFİ

2003 yılı bütçesinin esas aldığı varsayımlardan TEFE yıl sonu hedefi % 17.4 ve yıl ortalaması da % 23.9'dur. Ancak yılın ilk iki ayındaki enflasyon gerçekleştirmeleri TEFE yıl sonu hedefini tehlikeye düşürmüştür. TEFE Ocak 2003'de % 5.6, Şubat 2003'de ise % 3.1 oranında artmıştır.

Enflasyon hedefinden sapma diğer makro ekonomik büyüklükleri de değiştirebilecektir.

2. YATIRIMLAR

2003 yılı konsolide bütçe yatırımları 2002 yılına kıyasla sadece reel olarak değil nominal olarak da düşmüştür. 2002 yılının gerçekleşen yatırım tutarı 6.888 trilyon liradır. 2003 yılı yatırım ödenekleri toplamı 8 katrilyon lira olmakla birlikte harcama hedefi 7,6 katrilyon lira olarak belirlenmiştir. Ancak doğru bir kıyaslama için bu rakamdan, önceki yıllarda bütçe dışında olup da kamu borç yönetimine ilişkin yasa uyarınca ilk defa 2003 bütçesinde yer alan aynı dış krediler yoluyla finanse edilen 2.3 katrilyon lira tutarındaki yatırım ödeneğinin düşülmesi gerekir. Bu durumda 2003 yılı yatırımları 5.3 katrilyon liraya inmektedir.

Buna göre yatırımların GSMH'ya oranı 2002 yılı için % 2.5, 2003 yılı için ise % 1.6 dır.

Özel yatırımların yeterince artmayacağı bir ortamda yatırımlarda bu ölçüde bir düşüş 2003 yılının % 5 oranındaki büyüme hedefini tehlikeye düşürmektedir.

3. BÜTÇENİN SOSYAL YÖNÜ

Hükümetin 2003 yılı bütçesinin finansmanı için açıkladığı 15.8 katrilyon lira tutarındaki önlemler paketi bütçe içerisinde yer almıştır. Hükümet bu yükün gerektirdiği fedakarlığın toplum kesimlerine eşit yansıtıldığını ifade ediyorsa da önlemler paketinin içeriği ve bütçeye yansımaları bu açıklamayı doğrulamamaktadır.

Yük çok önemli ölçüde dar ve orta gelirli toplum kesimleri üzerinde kalmıştır. Çalışanlar ve emekliler üzerine önemli bir yük getirilmektedir.

T.C. Emekli Sandığından emekli, dul, yetim ve malullük maaşı alanlardan % 1'e ulaşan tutarda yapılacak sağlık primi kesintisi ile T.C. Emekli Sandığı iştirakçilerinin emekli keseneğinin % 1 oranında artırılacak olması bunların örneğidir.

Kamu personelinin aylıklarında ise hükümet bugüne kadar ki politikalardan farklı bir politika izleyeceğinin işaretlerini 2003 bütçesi ile vermektedir. Kamu personelinin aylıklarına katsayı ile gerçekleştirilen artışların ilâve edilmesi yanında, TEFE artışlarının da

yansıtılması yönündeki 2002 yılı Bütçe Kanununda var olan hüküm paralelinde bir hükme 2003 yılında yer verilmemiştir. Ayrıca aylıklarda yılın ikinci yarısında yapılacak artışların çerçevesini belirleyen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 154'üncü maddesinin birinci fıkrası hükmünün 2003 yılında uygulanmayacak hükümler arasına alınarak artış konusunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmesi; hükümetin kamu personeli aylıklarında yılın ikinci yarısında 657 sayılı Kanunun tanımladığı şekilde bir artış yapmayacağı izlenimini vermektedir.

Sosyal Güvenlik kurumlarının sağlık giderlerinden yapılması öngörülen tasarruflar ise gerçekçi değildir.

4. TARIMIN DESTEKLENMESİ

Hükümet tarımsal destek konusunda 2001 krizinden sonra "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" nın uygulandığı 2002 yılının bile gerisine düşmüştür.

Doğrudan gelir desteği (DGD) nde 2002 yılı gerçekleşme rakamı 1.469 trilyon lira iken 2003 yılı bütçe tasarısında 1.610 trilyon lira ödenek ayrılması öngörülmüştür. Bunun 110 trilyon lirası fındıkta 2002 ürünü için vaadedilen fiyatın gerçekleştirilmesi için dekar başına ödenecek 25 milyon lira DGD, 1.400 trilyon lirası da 2002 yılında ödenmesi gerektiği halde ödenemeyen DGD ödemesi içindir. Bu durumda 2003 yılı DGD ödemeleri için ayrılan rakam sadece 100 trilyon liradır.

Planlanan ödenek tutarının yetersiz olduğu tartışmasızdır. Plan ve Bütçe Komisyonundaki çalışmalar sırasında ilk günden itibaren 100 trilyon lira tutarındaki ödenekle DGD'den adeta vazgeçildiği, bu anlayışın doğru olmadığı; artırılması, diğer unsurlarla birlikte tarım sektörünün daha çok desteklenmesi gerektiği yönündeki eleştiri ve önerilerimiz üzerine ödeneğin 500 trilyon liraya çıkarılması kabul edilmiştir. Ancak ulaşılan bu rakam dahi tarım sektörünün desteklenmesinde yetersiz kalacaktır.

Pamuk ve diğer ürünler ile hayvancılık ve çay budama için konulan ödenekler de tarımsal destekleme için yeterli değildir. Temel tarımsal ürünlerden fındığın 2003 yılı finansmanının gerektirdiği ölçüde ödenek bütçede öngörülmemiştir.

5. GELİR BÜTÇESİ

Vergi adaletinin önemli bir göstergesi olan dolaylı - dolaysız vergiler ayırımında 2003 yılı bütçesi önceki yıllar bütçelerinden daha olumsuz bir tabloyu yansıtmaktadır.

2002 yılı sonuçlarına göre % 66.3 olan dolaylı vergilerin payının 2003 yılında % 66.9 olması öngörülmektedir. Önlemler paketinde yer alan önlemlerden, kurum geçici vergisindeki artış uygulamasının sadece 2003 yılını etkileyecek olduğu dikkate alındığında dolaylı vergilerin payının daha yüksek olduğu görülecektir.

Dolaylı vergilerin payının giderek yükselmesi dolaysız vergiler alanında vergi tabanının dar olmasından kaynaklanmaktadır. Hükümetin "malî milat" ve "nereden buldun" u kaldırarak başlattığı ve "vergi affı" ile devam ettirdiği sürecin vergiyi tabana yayma yönünde bir gelişme göstermesi beklenemez. Vergiyi tabana yayma yönündeki bir politika bütçeye yansımamıştır.

Harcamalar üzerinden alınan vergilerin payının yıllar itibariyle giderek artması yönündeki eğilimin 2003 yılında artarak devam etmesi vergi adaletine uygun düşmemektedir.

6. ANAYASA'YA UYGUNLUK SORUNU

Anayasa'nın 161 inci maddesine göre bütçe kanunlarına bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

2003 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı bu yönden incelendiğinde Anayasa'nın sözkonusu hükmüne aykırı olarak bütçe ile ilgili olmayan birçok hükmün tasarıya konulduğu görülecektir.

Önceki yıllardan süregelen bu alışkanlığın sona erdirilerek bütçe kanunlarına bütçe ile ilgili olmayan hükümlerin konulmasından kaçınılması gerekir.

2003 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı bu yönüyle Anayasa'ya aykırı hükümler taşımaktadır.

Bu nedenlerle 2003 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı İle Katma Bütçeli İdareler 2003 Yılı Bütçe Kanun Tasarısına katılmıyoruz.

M. Akif Hamzaçebi	Ali Topuz	Osman Kaptan
Trabzon	İstanbul	Antalya
Mehmet Mesut Özakcan	Birgen Keleş	Ali Kemal Deveciler
Aydın	İstanbul	Balıkesir
A.KemalKumkumoğlu	K.Kemal Anadol	Hakkı Akalın
İstanbul	İzmir	İzmir
Gürol Ergün	Kazım Türkmen	Enis Tütüncü
Muğla	Ordu	Tekirdağ
	Osman Coşkunoglu	
	Uşak	